

**UCHWAŁA NR XLI/315/2017
RADY MIEJSKIEJ W PYSKOWICACH**

z dnia 30 listopada 2017 r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875) oraz art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.) na wniosek Burmistrza Miasta uchwała się, co następuje:

§ 1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018 rok w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Pyskowie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady

mgr inż. Józef Rubin

Załącznik do Uchwały Nr XLI/315/2017

Rady Miejskiej w Pyskowicach

z dnia 30 listopada 2017 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA 2018 ROK

§ 1. WSTĘP

Problem uzależnienia od alkoholu – mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji jego nadużywania oraz dostępności do świadczeń terapeutycznych związanych z leczeniem uzależnień – stale utrzymuje tendencję wzrostową. Problem ten jest znaczący zarówno w skali lokalnej, regionalnej, jak również całego kraju. Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na około 600 tys., zaś osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie na ok. 2,5 mln¹). Uzależnienie od alkoholu jest postępującą i śmiertelną chorobą biopsychospołeczną. Niezależnie od skali, a także jakości podejmowanych działań, problem alkoholowy był, jest i będzie przyczyną wielu negatywnych zjawisk zachodzących w różnych obszarach życia społecznego, ekonomicznego, ale przede wszystkim będzie zawsze wielką tragedią zarówno każdej osoby uzależnionej, jak i jej współuzależnionej rodziny. Piętno, jakie problem ten wywiera na dzieciach i ich dalszym życiu, jest bardzo silne. Kluczową rolę w polskim systemie rozwiązywania problemów alkoholowych odgrywają samorzady gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Zadaniem Gminy jest podejmowanie takich przedsięwzięć, które będą przestrzegać przed zgubnymi skutkami nadużywania alkoholu oraz przyczynią się do ich minimalizacji. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych reguluje prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie Gminy Pyskowice. Celem programu jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom nadużywania alkoholu, zmniejszenie ich rozmiaru i bieżące rozwiązywanie problemów alkoholowych, w szczególności poprzez ograniczenie: szkód społecznych i ekonomicznych, związanych z nadużywaniem alkoholu, ochronę rodzin dotkniętych problemem alkoholowym przed marginalizacją społeczną, tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programu oraz promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Program zapewnia ciągłość już podjętych działań i inicjatyw na rzecz profilaktyki, daje gwarancję spójnych i skoordynowanych działań na szczeblu Gminy, które są elementem polityki realizowanej na poziomie ogólnokrajowym. Jest zbudowany w oparciu o zadania wynikające z zapisów ustawy o zdrowiu publicznym, Narodowego Programu Zdrowia, którego elementem jest Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Pyskowice na lata 2014-2020 przyjętej Uchwałą Nr XLV/370/2014 Rady Miejskiej w Pyskowicach z dnia 27.08.2014 r. oraz dotychczasowe doświadczenia w realizacji programów w latach poprzednich. Adresatami programu są mieszkańcy Pyskowic, a w szczególności osoby, które stykają się z problemem alkoholowym zarówno w życiu prywatnym, publicznym i zawodowym.

Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały wskaźniki wynikające z "Rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych" Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dane statystyczne pozyskane zostały z:

- Komisariatu Policji;
- Straży Miejskiej;
- Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Ośrodka Rozwiązywania Problemów Uzależnień, w tym Punktu Konsultacyjnego ds. alkoholowych;

- Szkół;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Gliwicach;
- Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska UM;
- Wydziału Spraw Obywatelskich, Ochrony Informacji i Zarządzania Kryzysowego UM.

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Aktualnie w Pyskowicach (na dn. 30.09.2017 r.) zamieszkuje ogółem 16.822 mieszkańców. Struktura demograficzna obrazuje się następująco:

- Kobiety stanowią grupę 7.612,
- Mężczyźni stanowią grupę 6.514,
- Dzieci (do lat 17-stu włącznie) stanowią grupę 2.696.

II. DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W KONTEKŚCIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W celu przeprowadzenia diagnozy zagrożeń społecznych na terenie miasta Pyskowice w miesiącu październiku 2016 r. przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło trzy wybrane grupy mieszkańców: uczniów szkoły podstawowej, uczniów klas gimnazjalnych oraz dorosłych mieszkańców gminy. Łącznie w badaniu wzięło udział 721 osób. Liczbowy rozkład poszczególnych grup przedstawia tabela poniżej.

Uczniowie Szkoły Podstawowej	Uczniowie Gimnazjum	Dorośli mieszkańcy miasta
244	327	150

Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, takich jak:

- problem spożywania alkoholu zarówno przez dorosłych jak i młodzież, dostępność produktów alkoholowych na terenie miasta
- problem przyjmowania narkotyków przez młodzież jak również ich dostępność na terenie miasta, opinie i postawy wobec substancji psychoaktywnych
- zjawisko uzależnienia od Internetu wśród młodzieży
- problem przemocy rówieśniczej, a przede wszystkim cyberprzemocy
- zjawisko przemocy w rodzinie, postawy i opinie względem tego problemu

Poruszona została także kwestia wiedzy odnośnie działań profilaktycznych prowadzonych na terenie miasta. Aby analiza ta była bardziej miarodajna, badaniem objęto różne grupy wiekowe respondentów. Analiza i interpretacja danych pozwoliła na sformułowanie wniosków oraz rekomendacji względem planowanych przyszłych działań profilaktycznych na terenie Pyskowic.

Wśród badanych uczniów 57% stanowili uczniowie Gimnazjum (Nr 1 i Nr 2), a pozostałe 43% uczniowie klas V i VI Szkół Podstawowych (Nr 4, 5, 6). Technika pozyskania materiału badawczego zastosowaną w omawianym badaniu była anonimowa ankieta audytoryjna. Ankietowani byli za każdym razem informowani o anonimowości przeprowadzanych badań, co bardzo ważne w kontekście tematyki badań. Kwestionariusz ankiety składał się z 36 pytań. Zgodnie z europejskim standardem, badanych zapytano o doświadczenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych w ciągu ostatnich 30 dni, co jest wskaźnikiem bieżącego używania.

Wśród dorosłych badaniem objęta została grupa 150 dorosłych mieszkańców Pyskowic, z czego 64% stanowiły kobiety, natomiast pozostałe 36% to mężczyźni.

Techniką uzyskania materiału badawczego zastosowaną w niniejszym badaniu była anonimowa ankieta rozdawana. Jest to forma ankiety bezpośredniej, którą ankier rozdał w określonych miejscach np. na ulicach. Przy każdorazowym wypełnianiu ankiety, respondent był informowany o jej anonimowości oraz o wykorzystaniu badań w celach analiz statystycznych, stanowiących podstawę do konstruowania programów pomocowych. Kwestionariusz ankiety składał się z 16 pytań.

W podsumowaniu badań przeprowadzonych na terenie Pyskowic można wyróżnić kilka głównych problemów, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców.

1) Jednym z najważniejszych problemów młodych mieszkańców miasta zdaje się być picie alkoholu – 17% gimnazjalistów deklaruje bieżące używanie alkoholu. Co istotne już w szkole podstawowej znajdują się osoby deklarujące bieżące picie (3%) i przyznające się do incydentów upicia się napojami alkoholowymi. Dodatkowo praktycznie połowa badanej młodzieży (44% uczniów szkoły podstawowej i 51% gimnazjalistów) jest zdania, że picie piwa jest mniej groźne niż napojów wysokoprocentowych. Jest to alarmujący sygnał, który powinien skutkować podjęciem działań z zakresu profilaktyki wśród młodzieży. Warto też nadmienić, że 63% uczniów szkoły podstawowej oraz 75% gimnazjalistów opowiada się za zakazem sprzedaży alkoholu dzieciom i młodzieży.

2) Szczególną uwagę trzeba zwrócić na fakt, iż bardzo duża część młodych respondentów (51% uczniów szkoły podstawowej i 22% gimnazjalistów) deklaruje, że po raz pierwszy alkohol pili z rodzicami, a część wspomina też o innym dorosłym członku rodziny – 24% uczniów szkoły podstawowej i 19% gimnazjalistów. Znajduje to także odzwierciedlenie w pytaniu o miejsce, gdzie młodzież piła ostatnio alkohol – aż 52% gimnazjalistów i 24% uczniów szkoły podstawowej twierdzi, że we własnym domu. Można zatem mówić o dużym przyzwoleniu rodziny i dorosłych w ogóle na picie wśród młodzieży. Dlatego ważne zdaje się być skierowanie działań edukacyjnych także w stronę dorosłych mieszkańców Pyskowic.

3) Poważny problem wśród młodych mieszkańców miasta stanowią narkotyki. Spora część młodzieży (16% gimnazjalistów i 4% uczniów szkoły podstawowej) ma już za sobą pierwszy kontakt z narkotykami. Co istotne bardzo duża część respondentów miała styczność z narkotykami w ciągu ostatnich 30 dni. Nasuwa się zatem potrzeba informowania ich o niebezpieczeństwach jakie wiążą się z choćby jednorazowym zażywaniem narkotyków (zwłaszcza jeśli mowa o „popularnych” wśród młodzieży dopalaczach).

4) Potrzebę edukacji potęguje fakt, iż sama młodzież twierdzi, że ich wiedza na temat narkotyków jest niewystarczająca (33% gimnazjalistów i 40% uczniów szkoły podstawowej). Również duża część osób dorosłych przyznała, że ich wiedza na temat narkotyków jest niewielka (57%), co sugerować może, że działania profilaktyczne muszą mieć bardziej kompleksowy charakter i obejmować wszystkie grupy mieszkańców miasta.

5) Z punktu widzenia organizacji działań profilaktycznych, ważnym zdaje się być fakt, że młodzież nie rozmawia na temat narkotyków ze swoimi rodzicami – 78% uczniów szkoły podstawowej i 72% gimnazjalistów udzieliło takiej odpowiedzi. Dlatego ważne jest, by młodzież mogła otrzymać rzetelną wiedzę i umiejętność od specjalistów, a nie szukała jej chociażby w Internecie. Niezbędnym jest także objęcie działaniami profilaktycznymi rodziców/nauczycieli/wychowawców, wzmacnianie ich roli w kształtowaniu poglądów dzieci.

6) Z otrzymanych wyników można wnioskować, że na terenie miasta może istnieć spora dostępność do narkotyków. Młodzież deklaruje, że spotkała osoby rozprowadzające narkotyki, co ważne, także na terenie szkoły, wie też gdzie można nabyć narkotyki. W tym miejscu trzeba nadmienić, że wartości procentowe mogą być zawyżone przez nie do końca rzetelne wypełnienie ankiety przez część uczniów. Jednak także dorośli mieszkańcy twierdzą, że narkotyki na terenie miasta są łatwo dostępne (30%).

7) Istotnym dla młodych ludzi zdaje się być zjawisko przemocy. Znaczna część respondentów, zarówno uczniów szkoły podstawowej, jak i gimnazjalistów, doświadcza w swojej rodzinie takich form przemocy jak wyzwiska, poniżanie, groźby czy bicie, znają też wśród swoich rówieśników osoby karane fizycznie przez rodziców (14% uczniów szkoły podstawowej i 27% gimnazjalistów deklaruje, że zna co najmniej jedną taką osobę). Także dla dorosłych mieszkańców miasta przemoc jest ważnym problemem w społeczności lokalnej.

8) Poważny problem wśród młodzieży stanowi też nadmierne używanie komputera i Internetu. Młodzi respondenci przyznają, że mają problem z kontrolowaniem czasu spędzanego „w sieci” (29% uczniów szkoły podstawowej i 50% gimnazjalistów przyznało, że spędza przed komputerem więcej czasu niż zamierzali), a dla wielu Internet jest odskocznią od problemów i sposobem na poprawę nastroju – 27% uczniów szkoły podstawowej i 50% gimnazjalistów wskazało taką odpowiedź. Jak wiemy traktowanie Internetu jako sposobu na regulowanie emocji jest prostą drogą prowadzącą do uzależnienia, tym bardziej nie należy pozostawiać tego problemu bez zapewnienia odpowiednich działań.

9) Mówiąc o Internecie, nie można pominąć informacji o tym, że młodzież pada ofiarą cyberprzemocy (tzw. cyberbullying). Duża część badanej grupy (17% uczniów szkoły podstawowej i 31% gimnazjalistów) doświadczyła wyzywania, straszenia, ośmieszania za pomocą Internetu czy SMS-ów. Zdarzały się także osoby, które podszywały się pod respondentów w Internecie, a także sytuacje rozpowszechniania kompromitujących materiałów o odbiorcach - 2% uczniów szkoły podstawowej i 12% gimnazjalistów padło ofiarą tego rodzaju przemocy w sieci.

10) Najważniejszymi problemami w środowisku lokalnym w opinii mieszkańców są: bezrobocie, alkoholizm oraz picie alkoholu przez młodzież. Tutaj pozostaje przestrzeń dla władz, jeśli chodzi o wprowadzanie programów aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych, działań pomocowych dla osób uzależnionych ale także, a może przede wszystkim opracowanie działań profilaktycznych wśród młodzieży.

11) Według dorosłych respondentów podstawą w działalności lokalnych władz powinno być udzielanie pomocy osobom i rodzinom, których dotyczy problem alkoholowy a także działania edukacyjne i profilaktyczne oraz karanie sprzedawców, którzy łamią przepisy. Aż 89% badanych oczekuje od władz działań, zmierzających do ograniczenia problemów alkoholowych.

12) Godna podkreślenia jest postawa dorosłych mieszkańców miasta wobec zachowań przemocowych. Mieszkańcy zgodnie zadeklarowali, że stosowanie kar fizycznych nie jest dobrą metodą wychowawczą – 97% respondentów jest tego zdania. Przeważająca część jest zdania, że przemoc w rodzinie nie jest prywatną sprawą i należy na nią reagować – 85% respondentów jest tego zdania. Ważne by wzmacniać taką postawę, a jednocześnie nadal nie ustawać w trudzie edukowania pozostałych mieszkańców miasta.

13) Istotne jest także zwrócenie uwagi na sprzedaż alkoholu na terenie miasta. Z badań prowadzonych w punktach sprzedaży alkoholu oraz tzw. zakupie kontrolowanym, wiemy, że mogły się zdarzyć incydenty sprzedaży alkoholu nieletniemu. Biorąc pod uwagę, że wielu mieszkańców deklaruje częste picie alkoholu, a jednocześnie jako najważniejszy problem wskazuje alkoholizm należałoby zastanowić się nad ograniczeniem sprzedaży na terenie miasta.

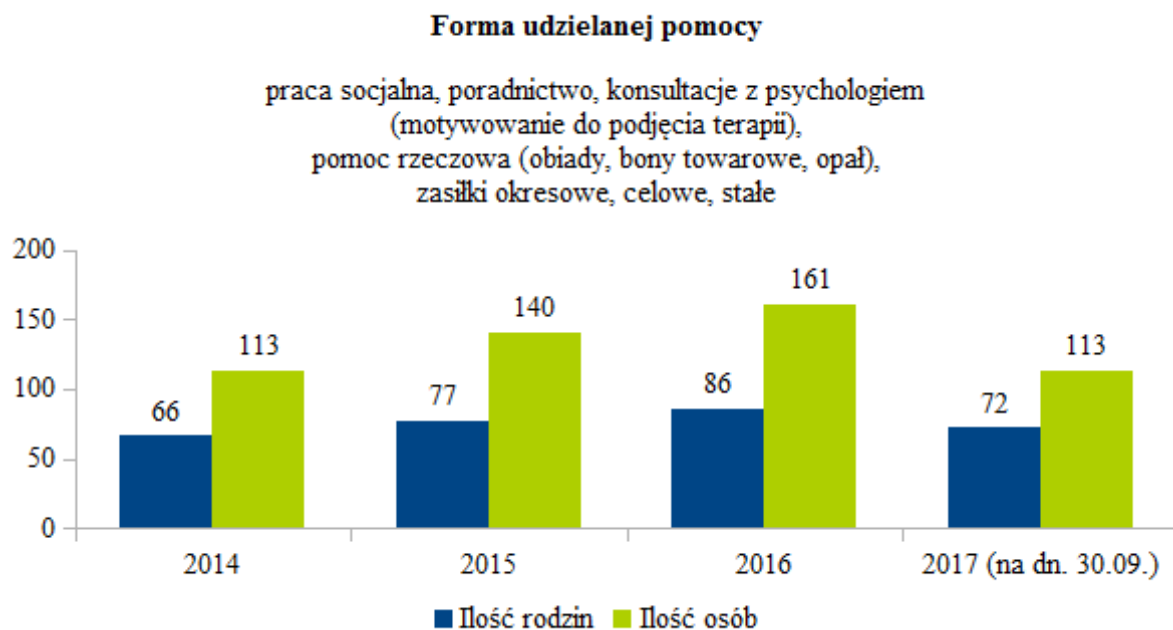
Reasumując, w prowadzeniu działań profilaktycznych na terenie miasta Pyskowice tak samo istotne wydają się być strategie oparte na przekazywaniu rzetelnej, adekwatnej do odbiorców wiedzy, a także te oparte na rozwoju umiejętności psychospołecznych. Nie należy zapominać, że tymi odbiorcami nie mogą być tylko dzieci i młodzież, ale także istnieje silna potrzeba angażowania rodziców, nauczycieli,

pedagogów. Warto także stwarzać młodym ludziom możliwość konstruktywnego spędzania czasu w grupie rówieśniczej, która będzie dostarczać pożądaných społecznie wzorców do identyfikacji. Dzięki temu jednostka może czuć się bezpiecznie, a doświadczenie takie w sposób niezwykle silny kształtuje poczucie własnej wartości, umożliwia odreagowanie napięć i realizację potrzeb. Tylko w taki sposób może odbywać się kompleksowa działalność profilaktyczna, a tylko taka może przynieść wymierne efekty.

III. LICZBOWE ZESTAWIENIE DANYCH STATYSTYCZNYCH DOT. GMINY

Pomoc społeczna:

System pomocy społecznej, realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej obejmuje wsparciem następujące ilości rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu:

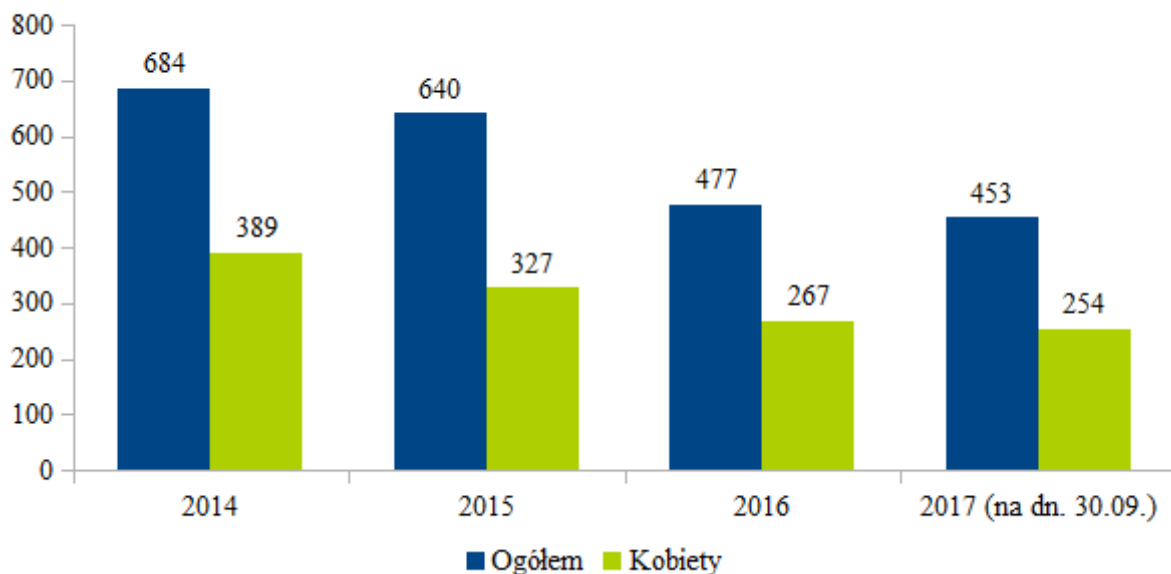

Źródło: dane OPS

Bezrobocie:

Utrzymywanie się długiego okresu pozostawania bez pracy stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilania się problemów alkoholowych i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego. Brak pracy, konieczność poszukiwania jej poza miejscem zamieszkania ograniczają możliwość samodzielnego zaspokajania potrzeb materialnych rodzin, sprzyjają reakcjom i zachowaniom frustracyjnym. Skutkiem tego może być powstawanie negatywnych mechanizmów redukcji napięć, w tym poprzez nadużywanie alkoholu, a dalszą tego konsekwencją mogą być zachowania agresywne i przemoc w rodzinach.

Ilość osób bezrobotnych zarejestrowanych w Pyskowicach

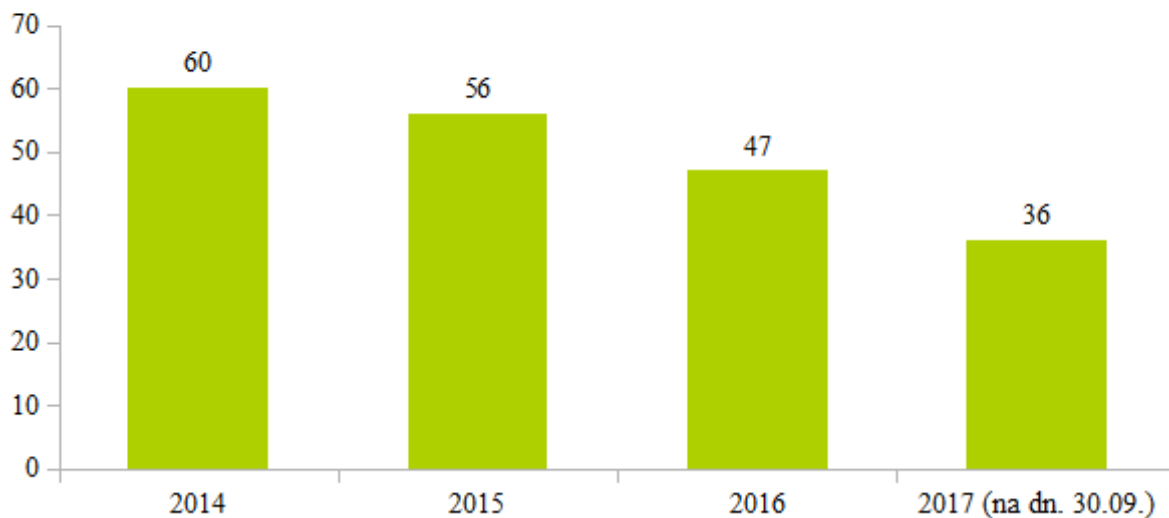

Źródło: dane PUP Gliwice

Stan ladu i bezpieczeństwa na terenie Pyskowic – zjawiska związane z problemami alkoholowymi:

Zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu

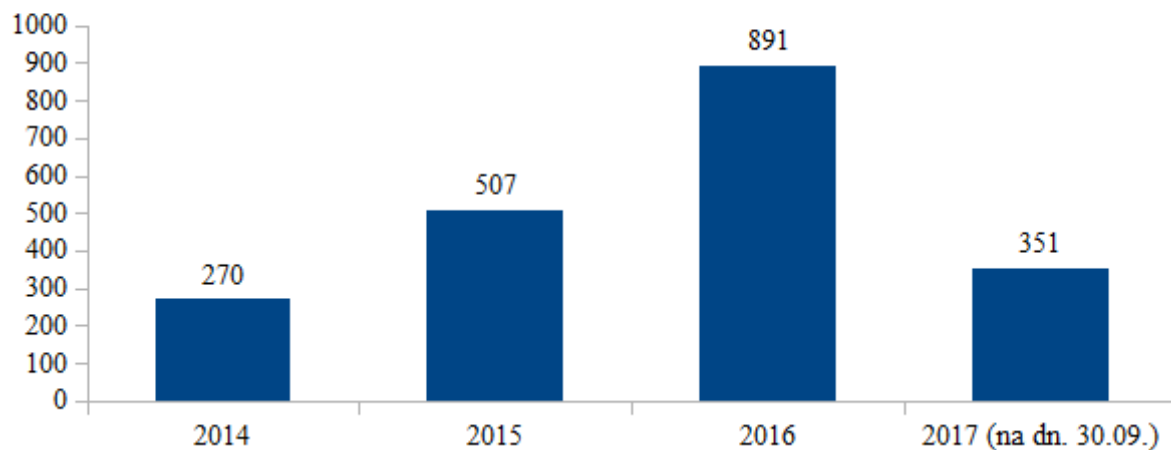
Ilość osób umieszczonych w Izbie Wyrzeźwień i w PDOZ

Źródło: dane Komisarjat Policji

Zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu

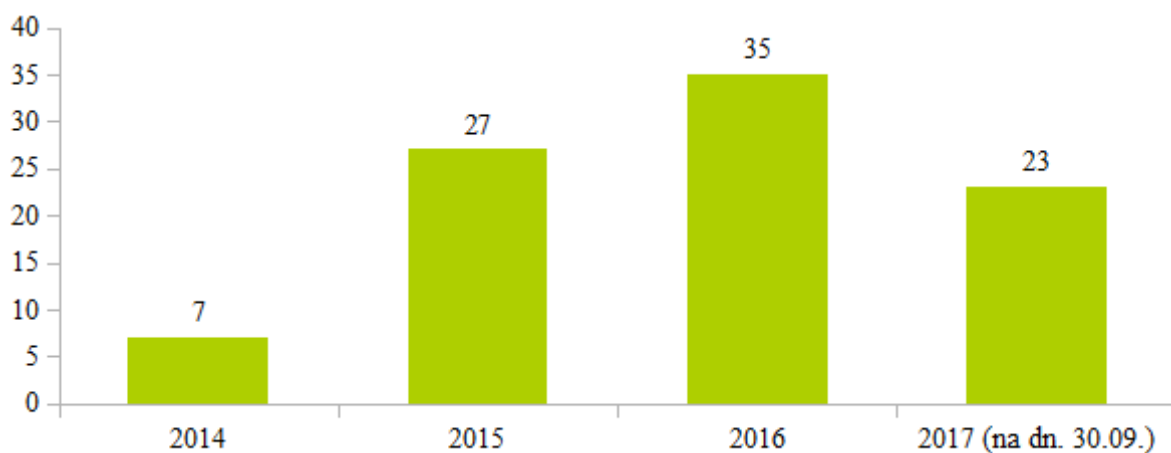
Nalożone mandaty karne z art. 43(1)
ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych)

Źródło: dane Komisariat Policji

Zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu

Ilość sporządzonych wniosków o ukaranie
do Sądu Rejonowego za wykroczenie z art. 43(1)
ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

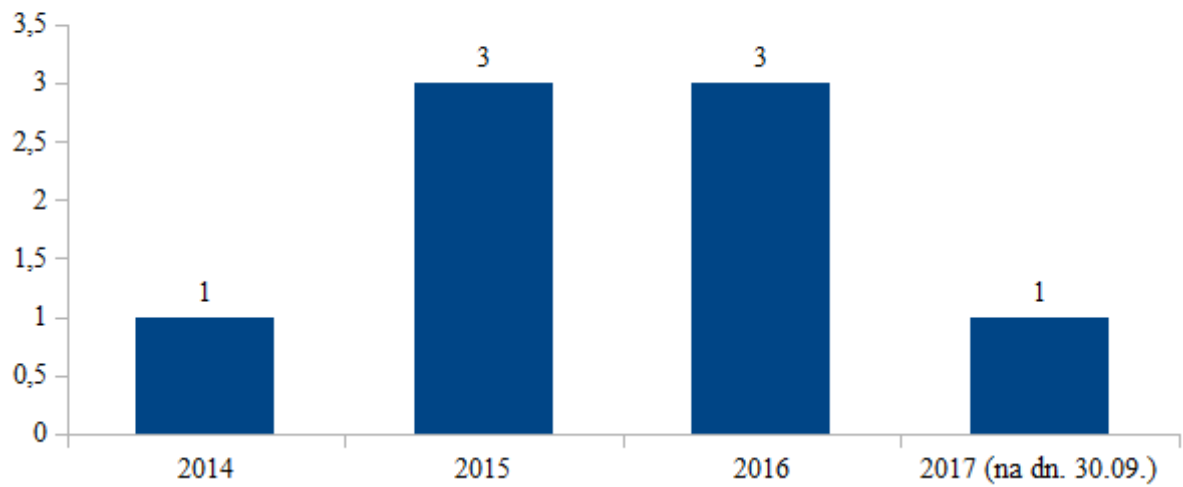

Źródło: dane Komisariat Policji

Zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu

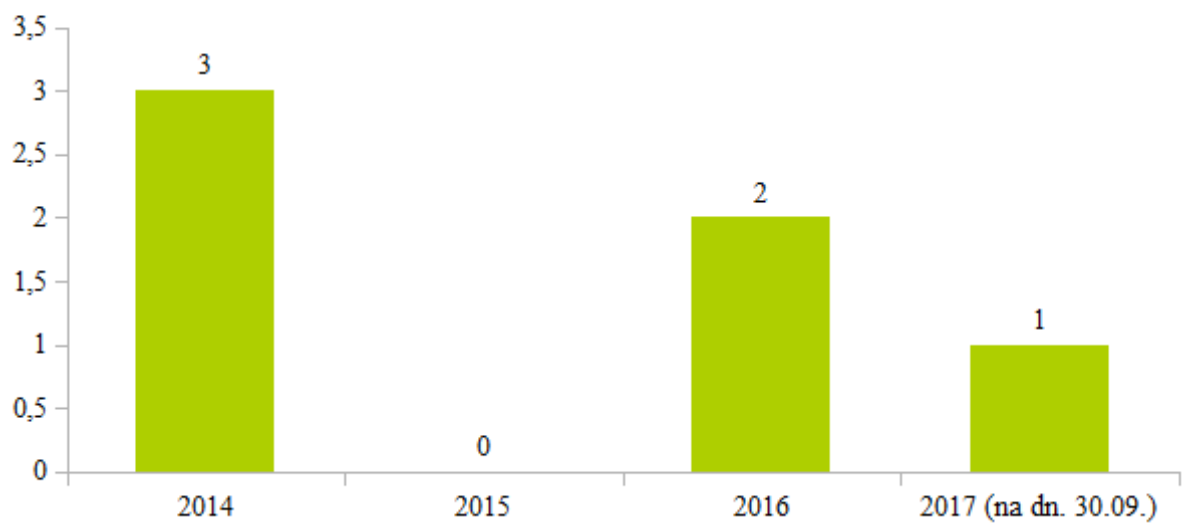
Ilość wniosków skierowanych do Gminnej Komisji
Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Źródło: dane Komisariat Policji

Zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu

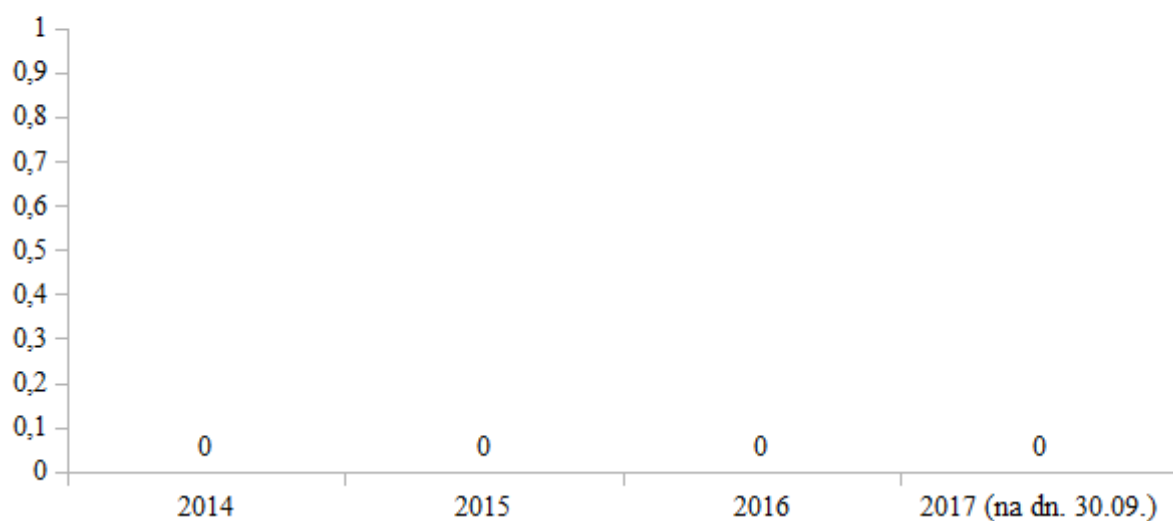
Przypadki ujawnienia nieletnich będących pod wpływem alkoholu

Źródło: dane Komisariat Policji

Zdarzenia związane z nadużywaniem alkoholu

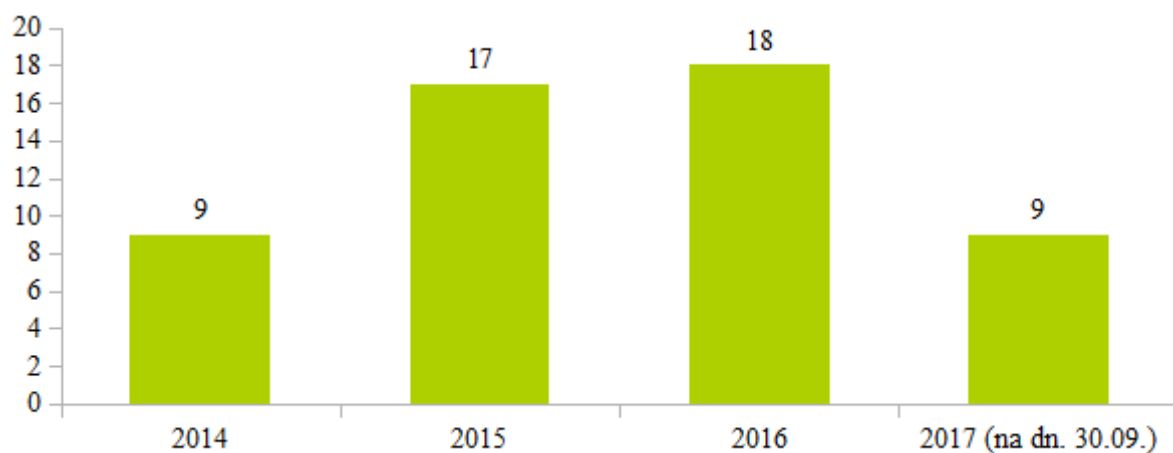
Ilość nieletnich umieszczonych w Izbie Wyrzeźwień

Źródło: dane Komisariat Policji

Zjawiska związane z przemocą w rodzinie

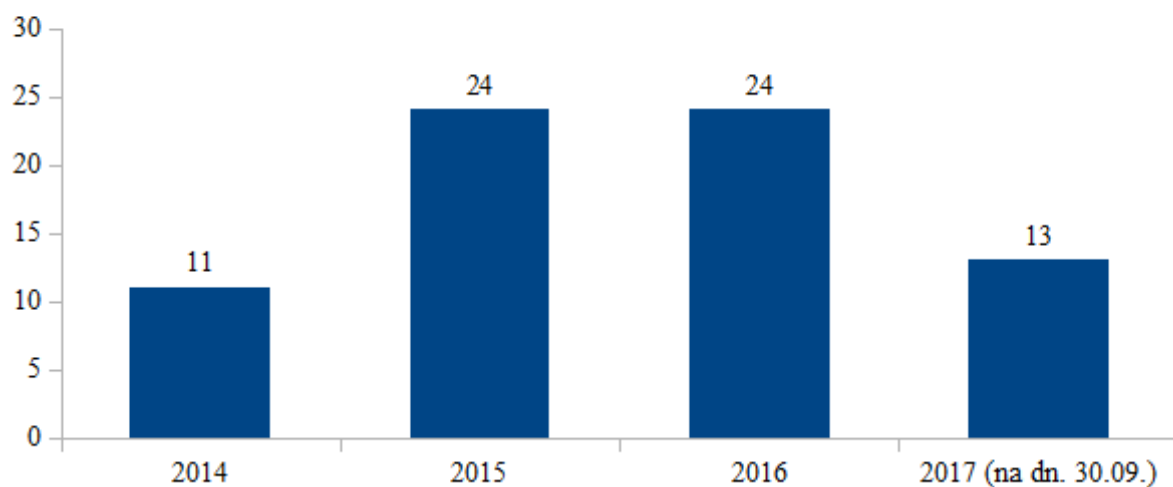
Ilość założonych „Niebieskich kart” (procedura policyjna polegająca na przeprowadzeniu przez policjantów interwencji domowej w sytuacji stwierdzenia przemocy w rodzinie)

Źródło: dane Komisariat Policji

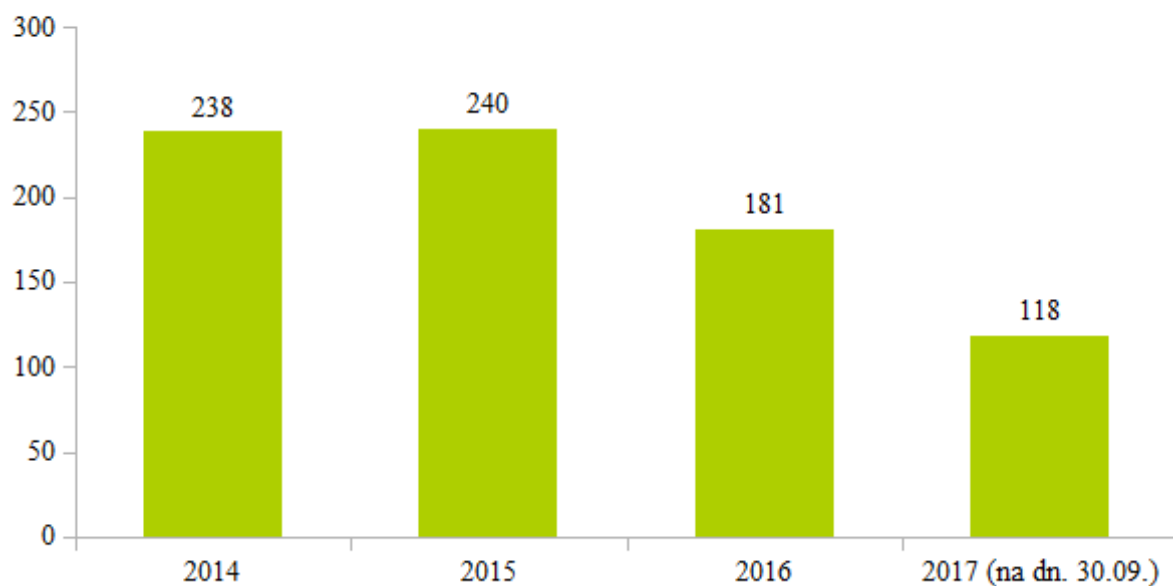
Zjawiska związane z przemocą w rodzinie

Ilość przestępstw z art. 207 kk
(znęcanie się psychiczne i fizyczne nad członkami rodzin)

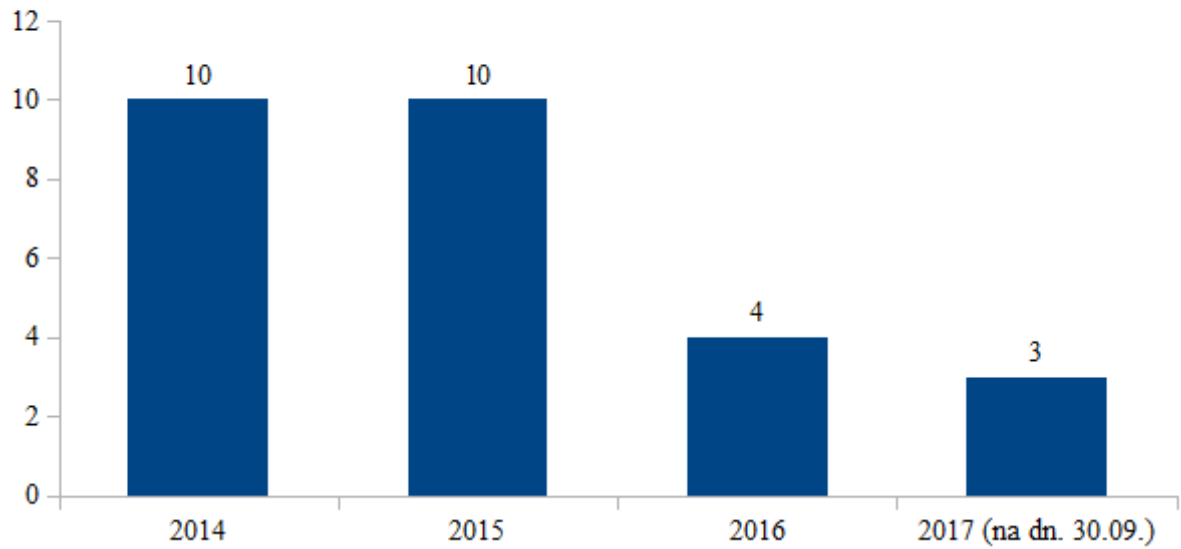
Źródło: dane Komisariat Policji

Ilość interwencji wobec osób spożywających napoje w miejscach publicznych

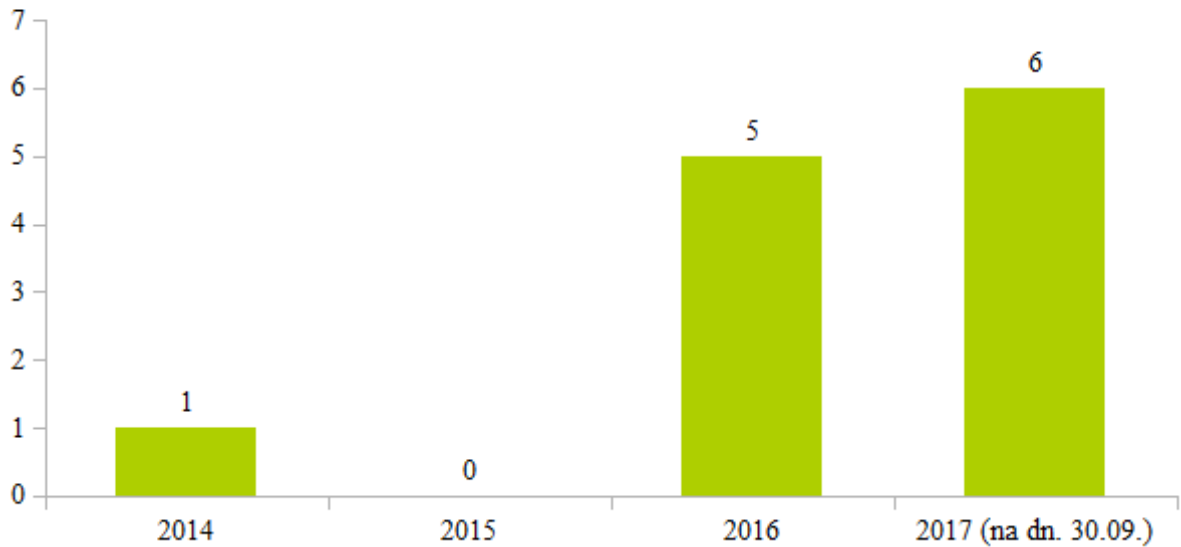
Źródło: dane Straż Miejska

Ilość osób umieszczonych w Izbie Wyrzeźwień i w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych (PDOZ)

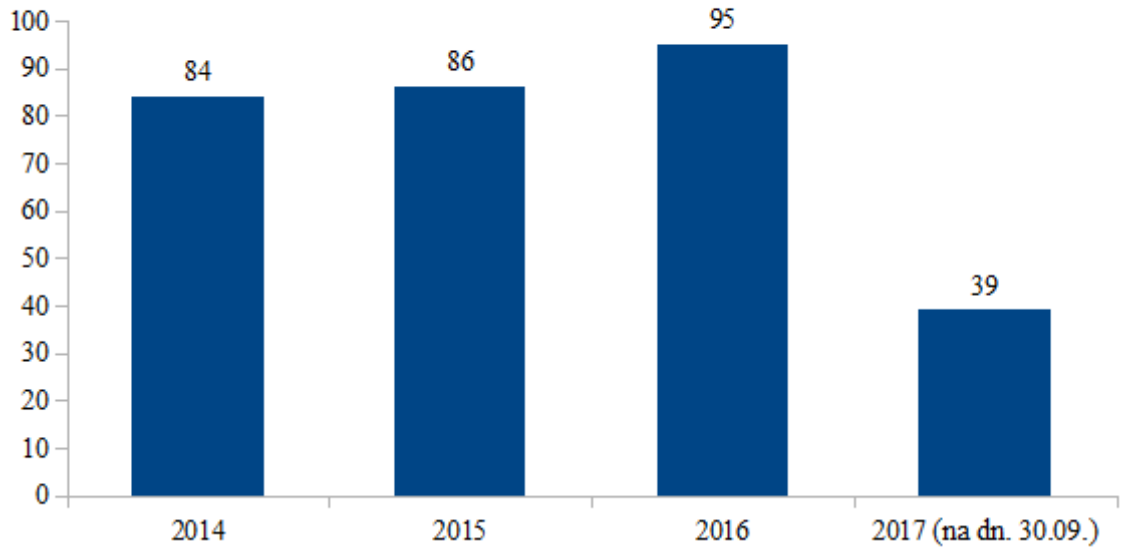
Źródło: dane Straż Miejska

Ilość wniosków o ukaranie za spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych skierowanych do Sądu Rejonowego

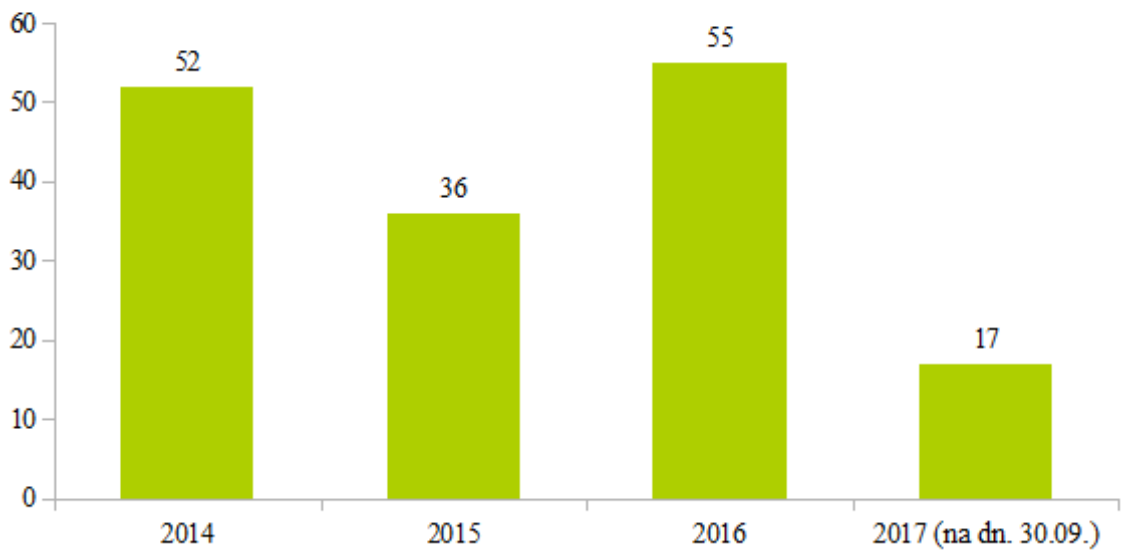
Źródło: dane Straż Miejska

Ilość osób w stanie nietrzeźwym odprowadzonych do miejsca zamieszkania, szpitala, itp.

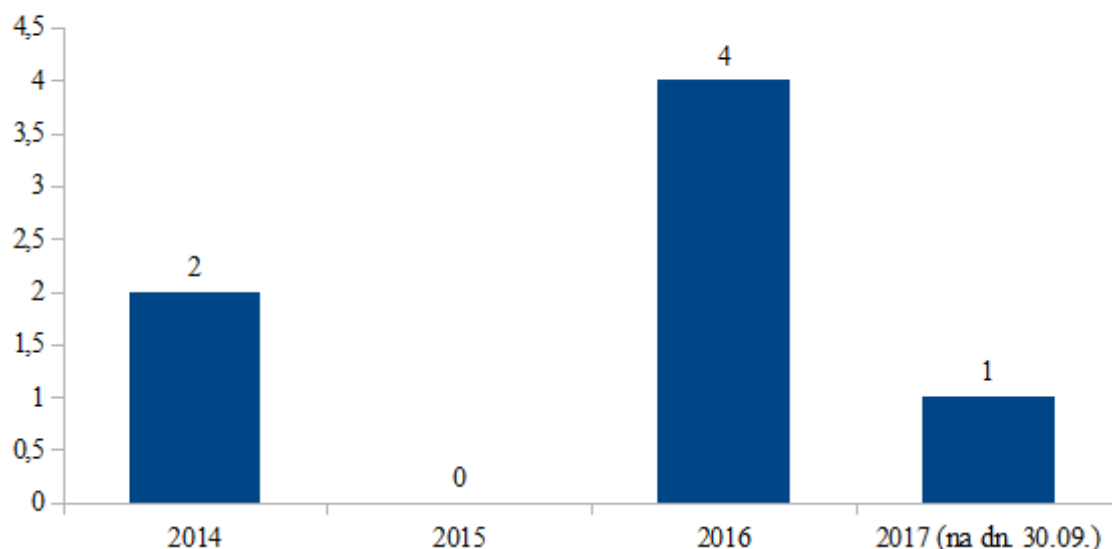
Źródło: dane Straż Miejska

Ilość mandatów karnych nałożonych za spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych

Źródło: dane Straż Miejska

**Ilość wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego
za zakłócanie porządku będąc pod wpływem alkoholu**

Źródło: dane Straż Miejska

IV. PROFILAKTYKA DZIECI I MŁODZIEŻY

Wszelkie działania profilaktyczne (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.) są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w pyskowskich placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają prowadzone działania z zakresu profilaktyki uzależnień realizowane we wszystkich placówkach oświatowych. Działania profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez pedagogów szkolnych i psychologów. Ponadto prowadzone są zajęcia o charakterze wspierającym dla uczniów zagrożonych patologią i wykluczeniem społecznym w formie indywidualnej i grupowej w zależności od potrzeb.

Ilość uczniów objętych działaniami profilaktycznymi w poszczególnych szkołach:

Szkoła	Ilość klas objętych zajęciami profilaktycznymi				Ilość osób ogółem objętych zajęciami profilaktycznymi			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r. (na dn. 30.09.)	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r. (na dn. 30.09.)
Szkoła Podstawowa Nr 4	17 klas	16 klas	16 klas	18 klas	340	304	380	320 (programy: Mogę żyć inaczej, Spójrz inaczej, Zachowaj Trzeźwy Umysł, Bieg po zdrowie, Unplugged, Grupa Wsparcia, Klub Bezpiecznego Puchatka, Szkolne Dni Relaksu, Szkolne Dni Osób Niepełnosprawnych, Techniki radzenia sobie z emocjami, Bezpieczna Szkoła, Dni Bezpiecznego Internetu)
Szkoła Podstawowa Nr 6	13 klas	15 klas	10 klas	11 klas	285	317	212	219 (programy: Spójrz inaczej, Zachowaj Trzeźwy Umysł, Teatr profilaktyczny, Tydzień dobrego wychowania)
Szkoła Podstawowa Nr 3	12 klas	12 klas	12 klas	12 klas	272	280	264	260 (programy: Program Profilaktyki, Program Wychowawczy, Przemoc to niemoc, Zaplanuj swoją przyszłość, Pomocna dłoń, Unplugged, Program pracy z uczniem zdolnym, Program

								profilaktyczny NOE, Żyj zdrowo, jedz kolorowo, Smak życia czyli debata o dopalaczach, Znajdź właściwe rozwiązanie, Wybieram zdrowie, Jak żyć z ludźmi, Zachowaj Trzeźwy Umysł)
Szkoła Podstawowa Nr 5	18 klas	20 klas	19 klas	17 klas	400	422	410	300 (programy: W kręgu uczuć, Podróż z bajką, Spójrz inaczej, Jak żyć z ludźmi, Unplugged, Zachowaj Trzeźwy Umysł)
Zespół Szkół im. M. Konopnickiej	6 klas	9 klas	10 klas	8 klas	100	170	300	200 (programy: Ars czyli jak dbać o miłość?, Fred Goes Net, Dzień Rzucania Palenia, Dzień bez papierosa, Jak żyć z ludźmi, Nasze spotkania, Unplugged)
Zespół Szkół Specjalnych	14 klas	16 klas	28 klas	30 klas	106	116	194	199 (programy: Ars czyli jak dbać o miłość, Smak życia czyli debata o dopalaczach, Niebezpieczeństwa, które można spotkać w internecie)

Źródło: dane szkoły

Miasto, we współpracy ze szkołami, aktywnie włącza się w różnego rodzaju akcje, konkursy, kampanie ogólnopolskie promujące zdrowy styl życia, skierowane przede wszystkim do ludzi młodych. Działania te w głównej mierze służą promocji postaw nastawionych na zdrowie, ruch, sport jako alternatywnych form spędzania wolnego czasu bez nałogów.

Na terenie Gminy prowadzone są popołudniowe zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży przy ul. Dąbrowskiego 2 oraz przy ul. Oświęcimskiej 2.

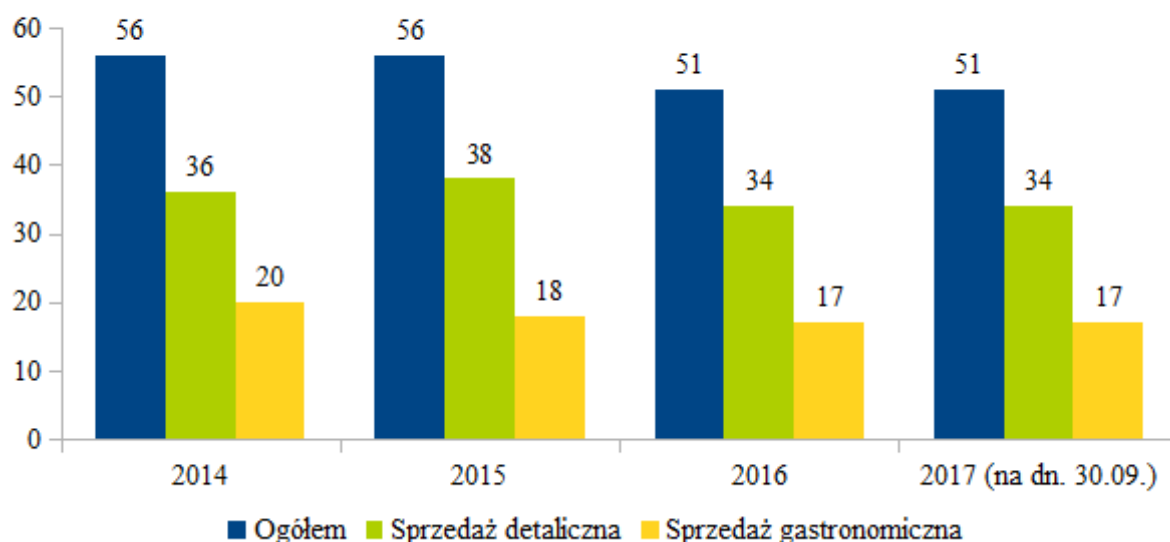
Ilość dzieci uczestnicząca w poszczególnych zajęciach świetlicowych wynosi około 20 osób.

V. RYNEK ALKOHOLOWY W PYSKOWICACH

Uchwałą Rady Miejskiej nr XXXVIII/373/2001 z dnia 20 lipca 2001 r. ustalony został limit punktów sprzedaży na terenie Gminy, w których może być prowadzona sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu, z wyjątkiem piwa, przeznaczonych:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (tzw. sprzedaż detaliczna) – 40 placówek,
- do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. sprzedaż gastronomiczna) – 30 placówek.

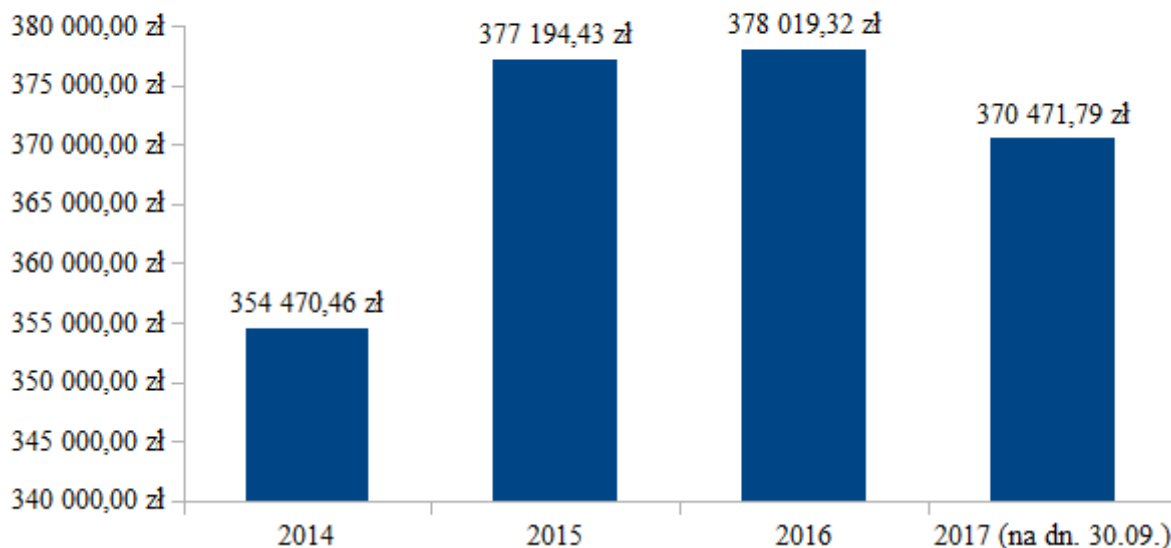
Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym o zawartości do 4,5% alkoholu

Źródło: dane Wydział GKiOŚ

Na dzień 30.09.2017 r. na terenie Gminy funkcjonują 2 placówki otwarte całodobowo posiadające zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, są to placówki detaliczne. Wydano 5 zezwoleń jednorazowych.

Wpływy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, stanowiące dochód Gminy

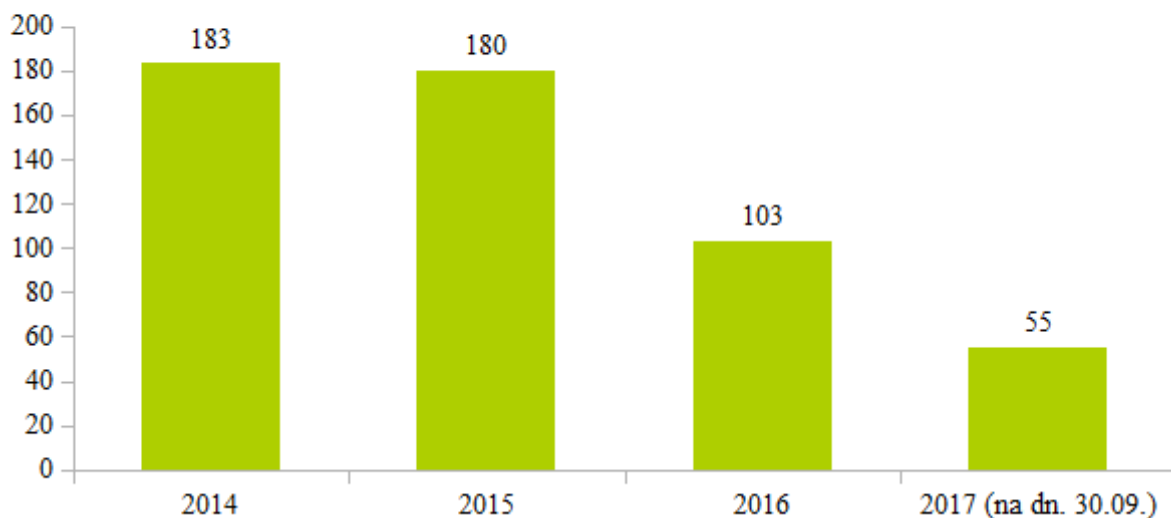
Źródło: dane Wydział GKiOŚ

VI. SYSTEM PORADNICTWA I GRUPOWYCH ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH

W Ośrodku Rozwiązywania Problemów Uzależnień przy ul. Paderewskiego 5 prowadzone są indywidualne konsultacje psychologiczne, grupowe zajęcia edukacyjno-motywujące dla osób uzależnionych od alkoholu oraz zajęcia dla osób współuzależnionych jak również udzielana jest systematyczna pomoc prawna.

Liczba osób zgłaszających się do ORPU - Radca prawny

Osoby, które przynajmniej raz skorzystały z porady*

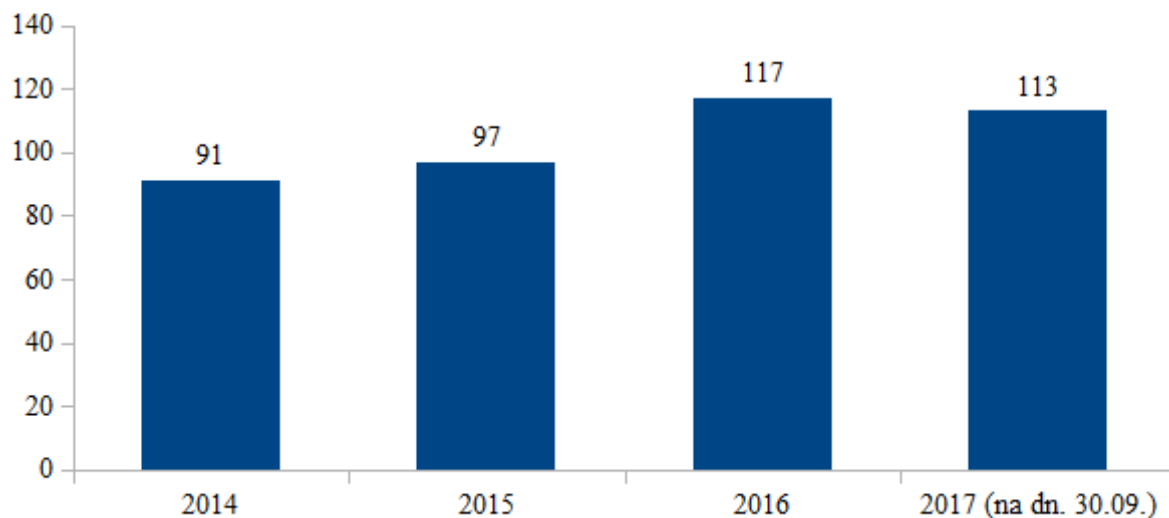
Ilość konsultacji - 174 (w okresie od 01.01.2017 r. do 30.09.2017 r.)

Udzielano porad dotyczących głównie spraw alkoholowych, rozwodowych i separacji, alimentów, spraw rodzinnych, spraw mieszkaniowych (zadłużenia, eksmisje), spadkowych, majątkowych, itp.

Liczba osób zgłaszających się do ORPU - Psycholog (spotkania indywidualne)

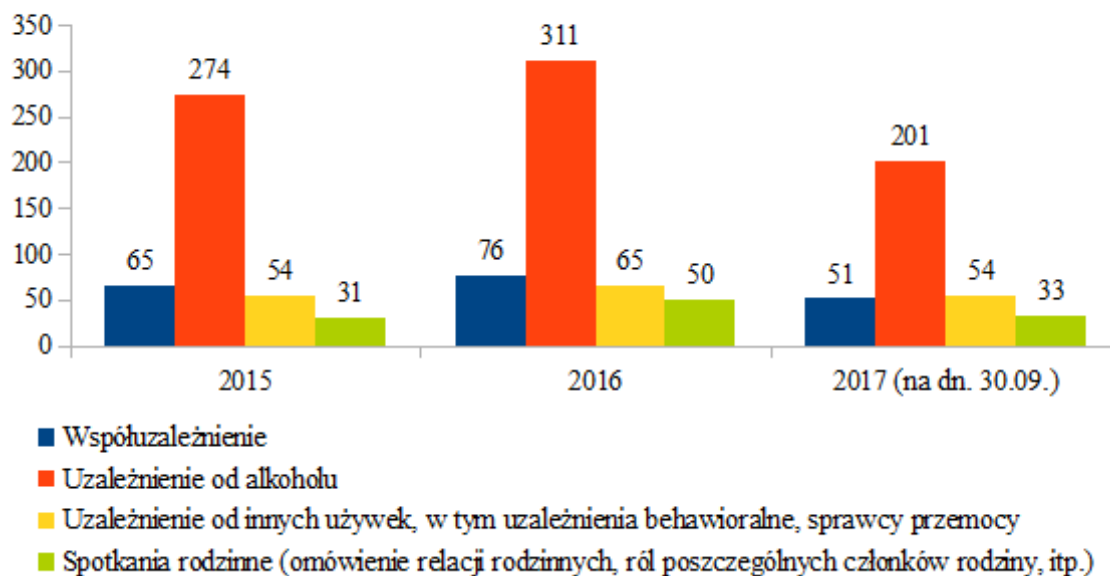
Osoby, które przynajmniej raz skorzystały z porady*

* Część z ww. osób bierze udział w zajęciach systematycznie oraz wielokrotnie zgłasza się na spotkania i konsultacje.

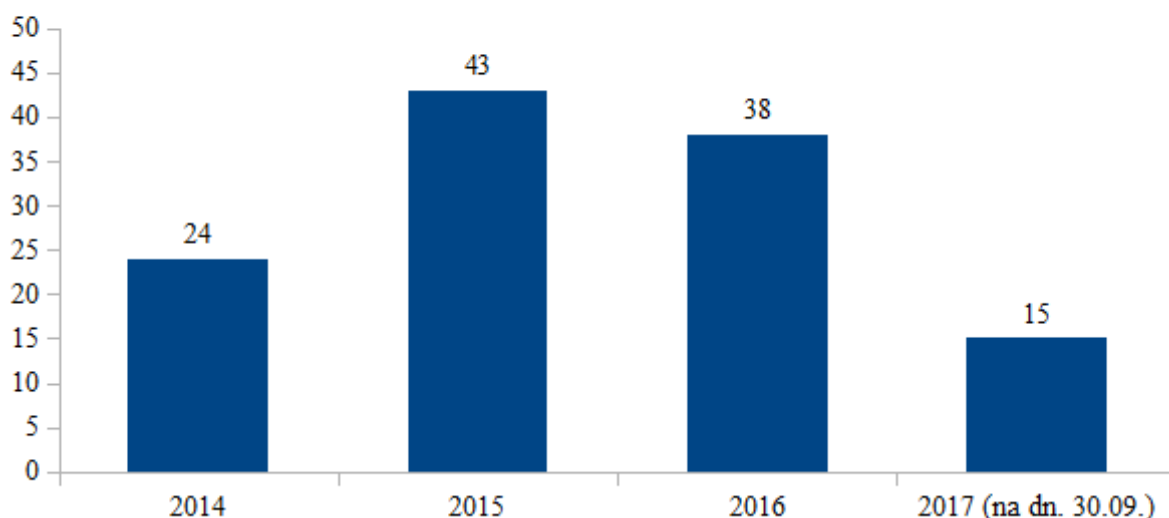
Ilość konsultacji indywidualnych - 518 (w okresie od 01.01.2017 r. do 30.09.2017 r.)

Ilość konsultacji z podziałem na poszczególne kategorie problemów

Liczba osób zgłaszających się do ORPU - Psycholog (zajęcia grupowe dla uzależnionych)

Osoby, które przynajmniej raz skorzystały z porady*

* Część z ww. osób bierze udział w zajęciach systematycznie oraz wielokrotnie zgłasza się na spotkania i konsultacje.

Ilość konsultacji - 36 (w okresie od 01.01.2017 r. do 30.09.2017 r.)

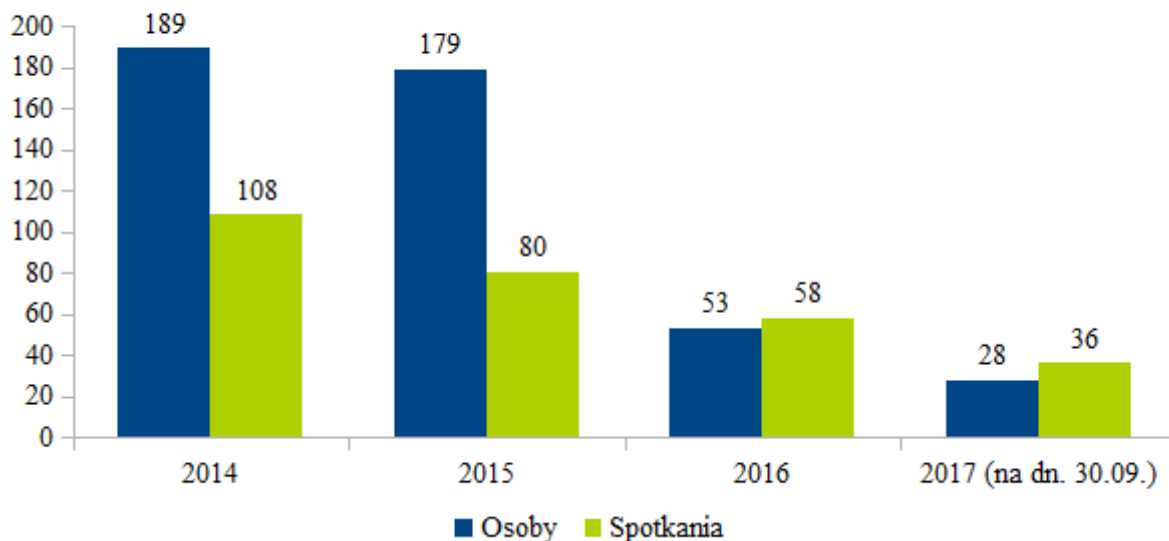
Wiek osób zgłaszających się do ww. w br. obejmował przedział 16-60 lat. Największy odsetek stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 30 do 60 lat, najmniejszy – osoby niepełnoletnie.

Na terenie Gminy od 2011 roku działa samopomocowa grupa Anonimowych Alkoholików, która organizuje mitingii raz w tygodniu w poniedziałki w godz. od 17:00 do 20:30. Dodatkowo w ORPU ww. grupa utworzyła stowarzyszenie abstynenckie pn. Drugie Życie, które organizuje cotygodniowe spotkania, których celem jest zmotywowanie osób utrzymujących abstynencję do udziału w mitingach AA. Aktualnie w mitingach i spotkaniach udział bierze ok. 20 osób.

W Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje stanowisko konsultanta ds. profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, którego celem jest m.in. objęcie rodzin kompleksową pomocą mającą charakter zarówno naprawczy, jak i profilaktyczny. Problematyka osób objętych tego rodzaju pomocą dotyczy głównie:

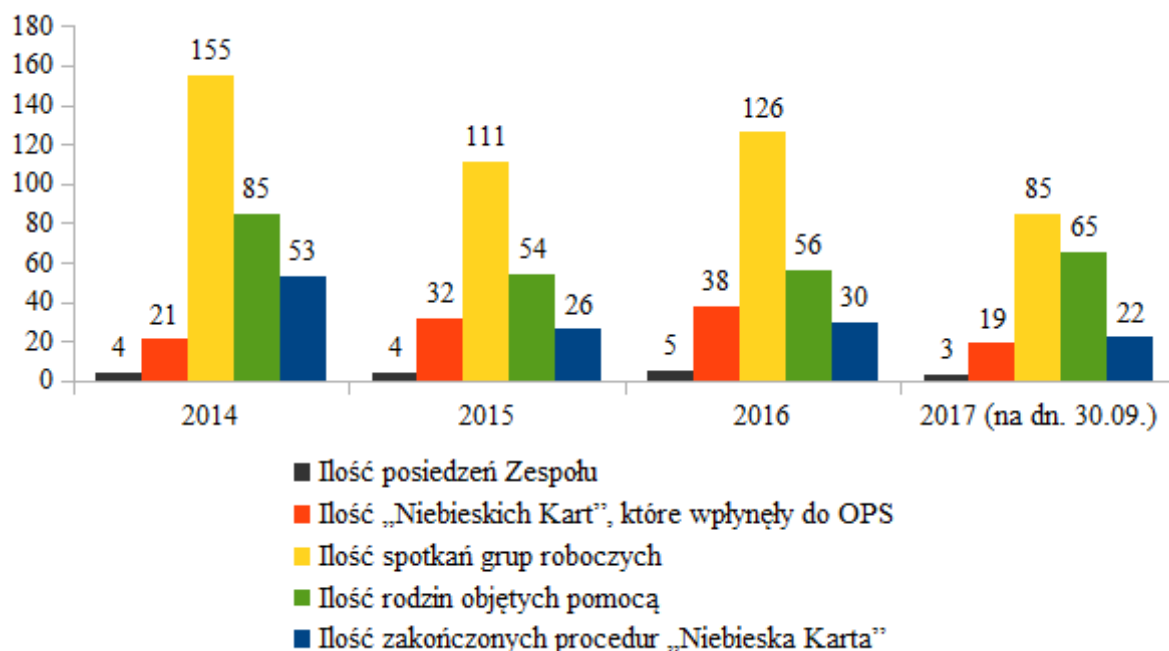
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- alkoholizmu,
- niepełnosprawności,
- niskiej samooceny, itp.

Liczba osób korzystających z pomocy konsultanta ds. profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

Źródło: dane OPS

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej działa także Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Głównym zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy, w szczególności przez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

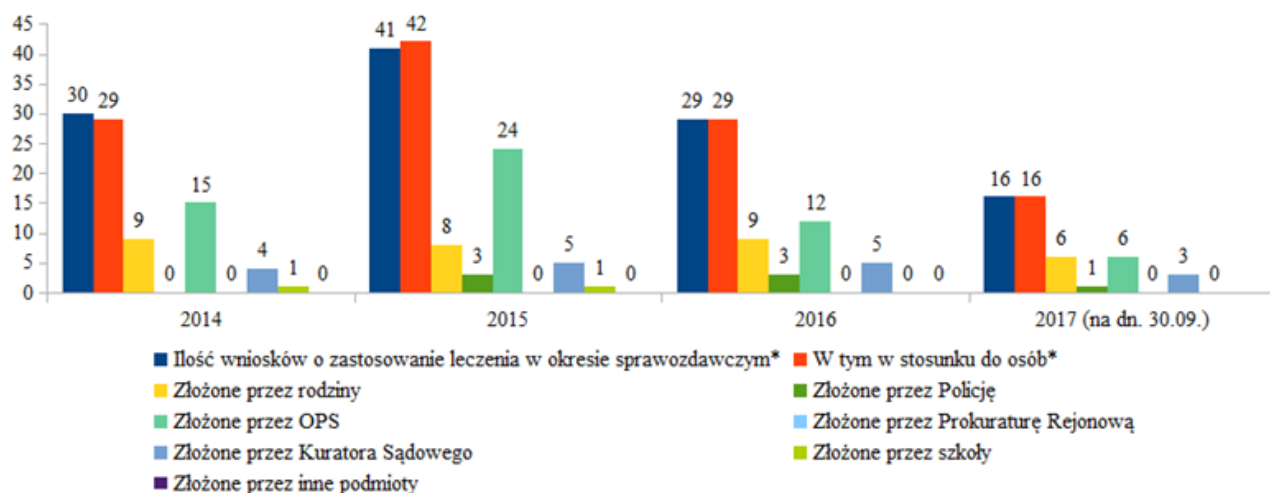

Źródło: dane OPS

VII. DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Jednym z ważniejszych podmiotów lokalnej polityki wobec alkoholu oraz inicjatorem działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych podejmowanych na poziomie lokalnym jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na komisji spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

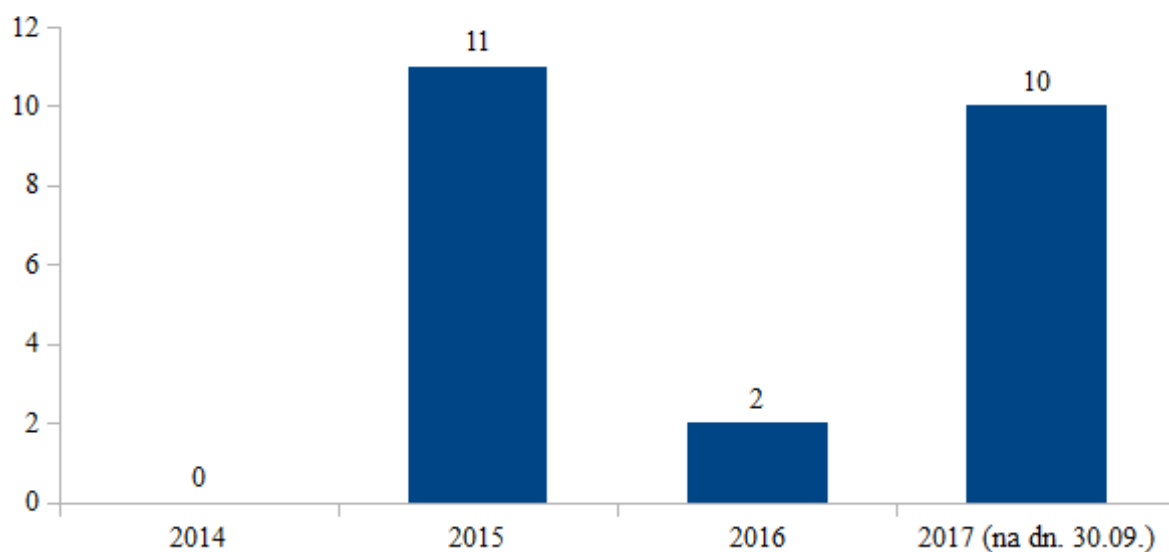
Alkoholowych prowadzi działalność m. in. w zakresie prowadzenia postępowań poprzez przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu, motywowania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przygotowywania dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym, prowadzenie ewidencji osób uzależnionych i współuzależnionych zarejestrowanych w GKRPA.

Źródło: dane GKRPA

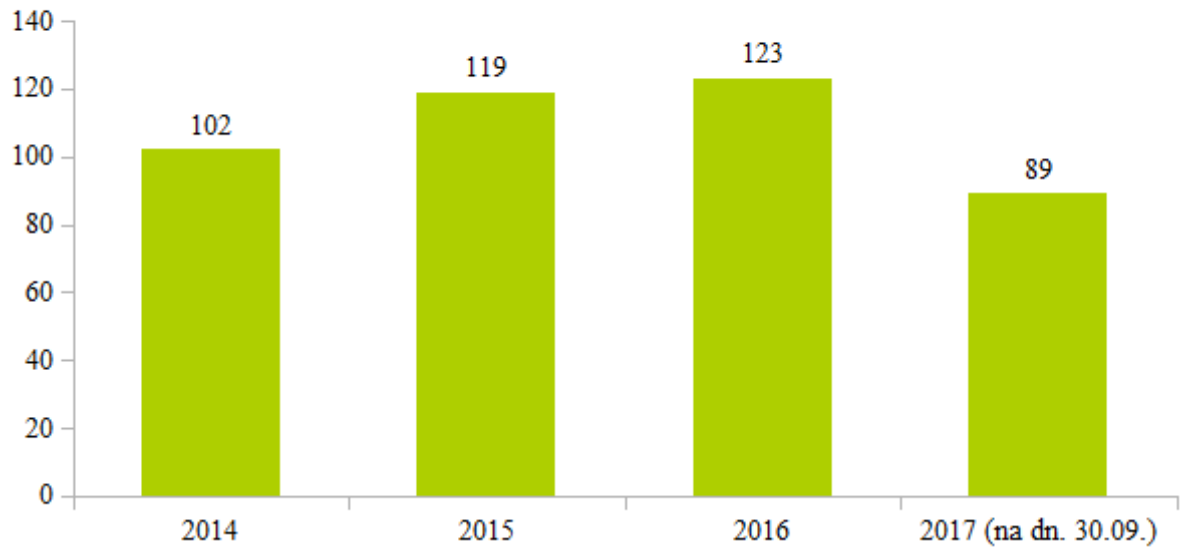
*Zdarza się, że wobec jednej osoby wpływa więcej wniosków (np. z Komisariatu Policji i od rodziny).

Ilość wniosków złożonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do Sądu

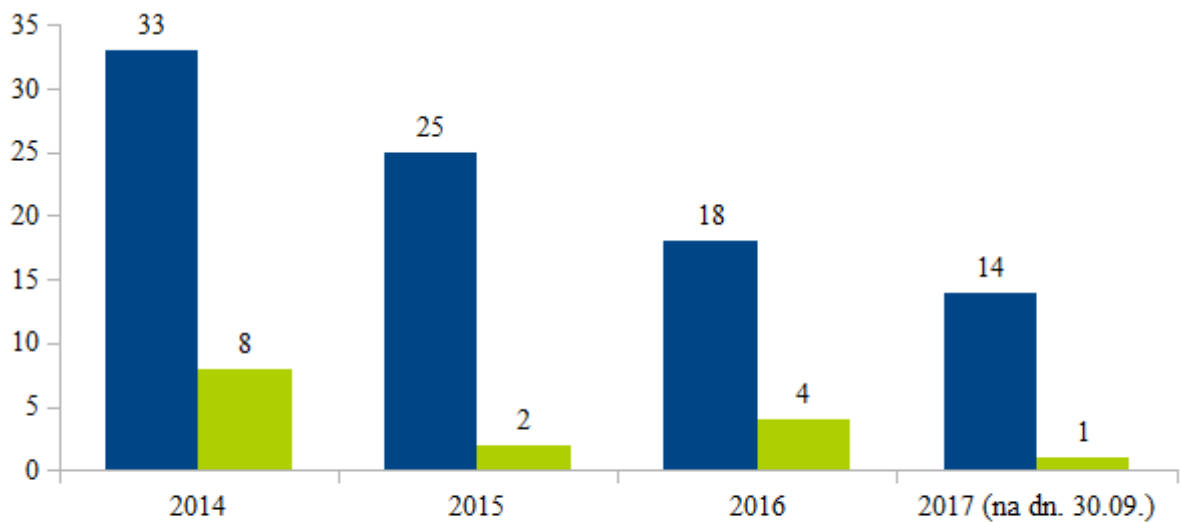
Źródło: dane GKRPA

**Ilość osób wezwanych na posiedzenia
Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych****

Źródło: dane GKRPA

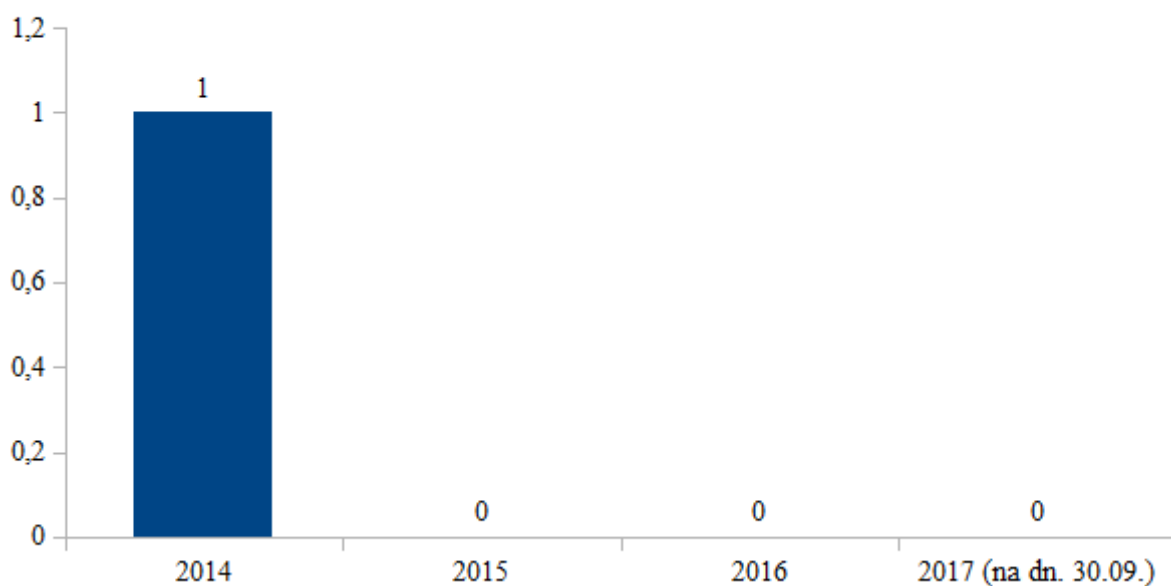
**Zdarza się, że jedna osoba wzywana jest kilkakrotnie.

- Ilość osób, które dobrowolnie zobowiązały się do wizyt w ORPU u psychologa
- Ilość osób, które dobrowolnie zobowiązały się do podjęcia leczenia w Zakładach Lecznictwa Odwykowego (Gliwice, Toszek)

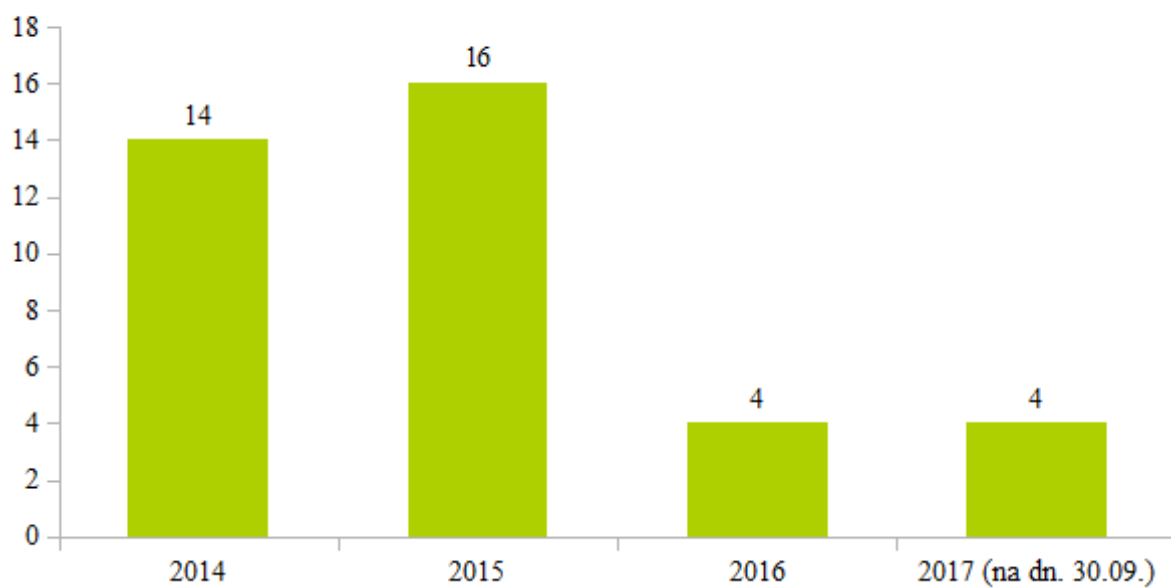
Źródło: dane GKRPA

Ilość założonych Niebieskich Kart

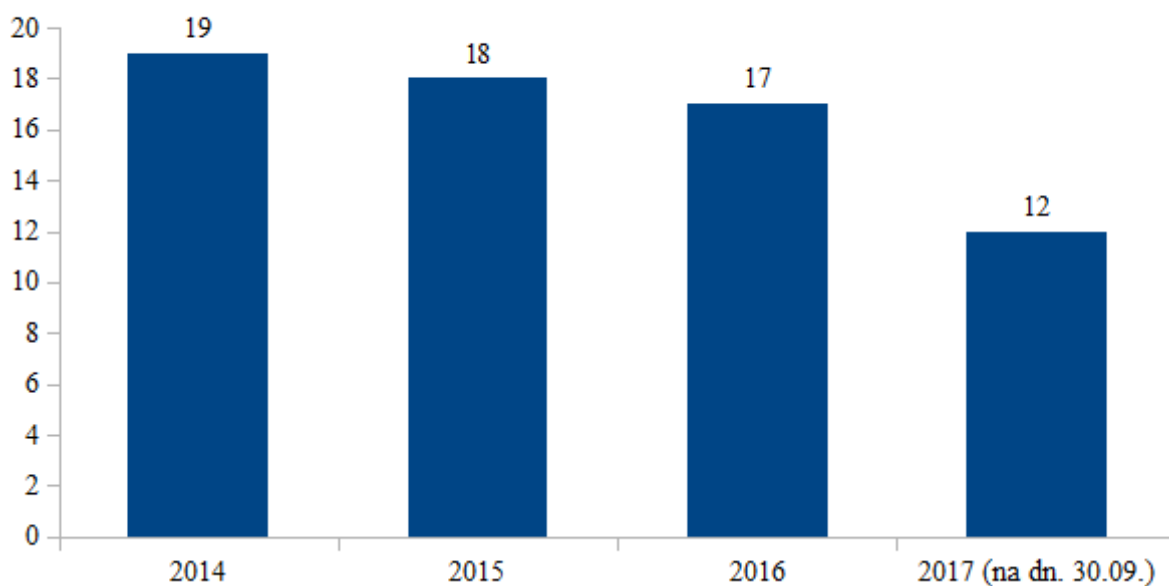
Źródło: dane GKRPA

Ilość wydanych opinii w sprawie lokalizacji punktów napojów alkoholowych

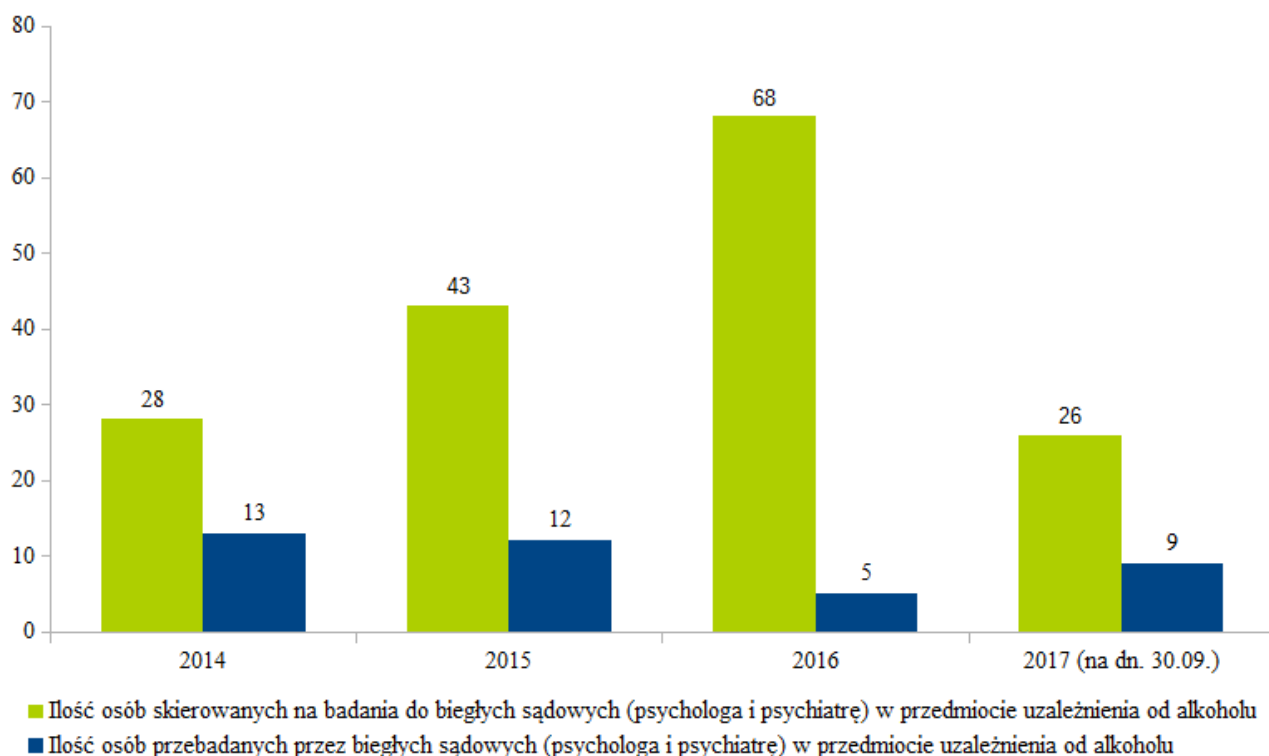

Źródło: dane GKRPA

Ilość posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Źródło: dane GKRPA

Źródło: dane GKRPA

Na podstawie danych przedstawionych w diagnozie nasuwają się następujące wnioski:

- 1) Ośrodek Rozwiązywania Problemów Uzależnień jest miejscem co raz bardziej rozpoznawalnym w mieście, z którego korzysta wiele osób systematycznie i utrzymuje abstynencję;
- 2) W dalszym ciągu ważna jest kontynuacja działań informacyjno-pomocowych prowadzonych na terenie Gminy (porady, konsultacje, zajęcia grupowe) dla osób uzależnionych, pijących szkodliwie oraz ich rodzin;
- 3) Stworzenie wyodrębnionego miejsca dla Ruchu Samopomocowego AA spowodowało zdecydowany wzrost osób trzeźwiejących uczestniczących w mitingach AA;

4) Konieczna jest również dalsza organizacja spotkań dla rodzin prowadzona przez konsultanta ds. profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w OPS, bowiem przyczyniają się one do redukcji oraz zapobiegania szkodom spowodowanym występowaniem w rodzinie problemów, w tym alkoholowych;

5) Ilość dzieci uczęszczających na zajęcia socjoterapeutyczne utrzymuje się na podobnym poziomie. Sytuacja, która wynika z obserwacji codziennej rzeczywistości potwierdza konieczność podejmowania działań profilaktycznych i objęcia nimi jak największej liczby dzieci i młodzieży, w celu zwiększania świadomości społecznej i tym samym zapobieganiu skutkom powstałym poprzez spożywanie alkoholu. Konieczne jest prowadzenie różnego rodzaju zajęć pozalekcyjnych: sportowych, profilaktycznych, kół zainteresowań dla uczniów, ponieważ poprzez motywowanie dziecka do różnego typu twórczej aktywności przekazuje się mu wiedzę oraz wzorce zdrowego i bezpiecznego życia bez nałogów. Aby zapobiegać dziedziczeniu wykluczenia społecznego należy kłaść nacisk przede wszystkim na zapewnienie fachowej opieki dzieciom już od najmłodszych lat;

Efekty jakościowe uzyskiwane w wyniku udzielanej pomocy:

1) Podjęcie współpracy przez rodziny, redukcja systemu zaprzeczeń, wzrost zaufania do osób udzielających pomocy,

2) Uzyskanie przez rodziny wiedzy z zakresu uzależnienia, współzależnienia, sposobów radzenia sobie z problemami,

3) Zwiększenie zakresu umiejętności wychowawczych, co w następstwie przejawia się ograniczeniem przemocy, lepszą komunikacją, konsekwencją w działaniu, itp.,

4) Wprowadzanie metod świadomego wspierania dzieci – zainteresowania rozwojem dzieci,

5) Wzrost umiejętności konstruktywnego działania podejmowanego w sytuacjach konfliktowych oraz nabywanie umiejętności korzystania ze wsparcia społecznego,

6) Wzmocnienie więzi rodzinnych oraz zmniejszenie stopnia współzależnienia,

7) Wzmocnienie poczucia wartości u dzieci poprzez uczestnictwo w grupach socjoterapeutycznych,

8) Pozostawanie w abstynencji osób uzależnionych od alkoholu.

§ 2. IDENTYFIKACJA ZASOBÓW: instytucji/osób działających w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy

I. ZASOBY RZECZOWE

Gmina realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przy współpracy z:

- organizacjami pozarządowymi,
- szkołami,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- Komisariatem Policji,
- Strażą Miejską,
- podmiotami prowadzącymi działalność leczniczą,
- innymi instytucjami zajmującymi się niniejszą problematyką.

II. ZASOBY LUDZKIE

W zakresie realizacji Programu Gmina korzysta z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się problemem uzależnienia od alkoholu, a w szczególności:

- specjalistów i instruktorów terapii uzależnień,
- psychologów i psychiatrów,
- pedagogów szkolnych,

- członków GKRPA,
- funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej,
- kuratorów sądowych,
- pracowników socjalnych.

Zadania określone w Programie realizowane są pod nadzorem i koordynacją Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień.

§ 3. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są dochody uzyskane z opłat za zezwolenia wydawane na sprzedaż napojów alkoholowych. Na realizację zadań wynikających z programu przeznacza się środki finansowe określone w Uchwale budżetowej na 2018 r.

§ 4. CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I PRZEDSIĘWZIĘCIA PROGRAMU

Cel strategiczny:

Ograniczanie rozmiaru szkód związanych z nadużywaniem alkoholu oraz działania zapobiegawcze i prewencyjne w celu zmniejszenia skutków negatywnych zjawisk społecznych.

Cel operacyjny I:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

Przedsięwzięcia:

- 1) Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) Prowadzenie, doposażenie i polepszanie warunków lokalowych Ośrodka Rozwiązywania Problemów Uzależnień - Punktu Konsultacyjnego ds. alkoholowych;
- 3) Prowadzenie zajęć edukacyjno-motywujących dla osób uzależnionych od alkoholu nakierowanych na motywowanie do podjęcia leczenia, wspieranie abstynencji po zakończonym leczeniu oraz treningi umiejętności społecznych;
- 4) Prowadzenie indywidualnych konsultacji psychologicznych ukierunkowanych na motywowanie do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego oraz do korzystania z pomocy grup samopomocowych dla osób pijących ryzykownie, szkodliwie i uzależnionych od alkoholu;
- 5) Szkolenia specjalistyczne osób pracujących z uzależnionymi, współuzależnionymi i ofiarami przemocy w rodzinie, między innymi policjantów, psychologów, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, itp;
- 6) Współpraca z Grupą Samopomocową AA.

Cel operacyjny II:

Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe

Przedsięwzięcia:

- 1) Udzielanie konsultacji prawnych, pomocy psychologicznej oraz porad i wsparcia w kategoriach problemów związanych z nadużywaniem alkoholu;
- 2) Prowadzenie i doposażenie Noclegowego Punktu Interwencyjnego;
- 3) Organizowanie spotkań konsultacyjnych dla rodzin, w których występuje problem alkoholowy i przemoc w Ośrodku Rozwiązywania Problemów Uzależnień;
- 4) Udzielanie pomocy osobom z problemem alkoholowym przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

5) Prowadzenie, doposażenie i polepszanie warunków lokalowych miejsc, gdzie odbywają się zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;

6) Podejmowanie działań w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z uwzględnieniem procedury „Niebieskiej Karty”;

7) Gromadzenie i udzielanie aktualnych informacji nt. dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu Gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny;

8) Organizowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, w których występują problemy alkoholowe we współpracy ze szkołami i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pyskowicach.

Cel operacyjny III:

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży

Przedsięwzięcia:

1) Edukacja publiczna poprzez publikacje w prasie lokalnej, wykonanie, zakup i dystrybucję materiałów profilaktycznych: książki specjalistyczne, broszury, plakaty oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne związane z realizacją zadań określonych w programie;

2) Organizowanie lokalnych kampanii, imprez popularyzujących zdrowy styl życia, przedsięwzięć i akcji informacyjno-edukacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców;

3) Prowadzenie na terenie szkół działań o charakterze profilaktycznym informujących o szkodliwości nadużywania alkoholu i sięgania po środki odurzające, nastawionych na promowanie zdrowego stylu życia, itp.;

4) Realizacja profilaktycznych przedstawień teatralnych z zakresu psychoedukacji, profilaktyki uzależnień będących integralnym elementem realizowanych w placówkach oświatowych działań profilaktycznych;

5) Wdrażanie ogólnopolskich i regionalnych kampanii i inicjatyw w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy;

6) Dofinansowanie różnych form zajęć sportowo-rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym wypoczynku w czasie ferii zimowych i wakacji dla dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych oraz spektakli, prelekcji, pogadanek, konkursów, itp. z zakresu profilaktyki uzależnień;

7) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim;

8) Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców;

9) Organizowanie badań i sondaży w zakresie lokalnej diagnozy, pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych.

Cel operacyjny IV:

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Przedsięwzięcia:

1) Użyczenie pomieszczeń na prowadzenie szkoleń, zajęć sportowo-rekreacyjnych, użyczenie sprzętu biurowego, itp.;

2) Udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie złożonych projektów, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

3) Współpraca ze stowarzyszeniem „Drugie Życie”;

4) Zwiększanie samoświadomości i samokontroli w kontekście trzeźwości (zakup stacjonarnego alkometru dla mieszkańców).

Cel operacyjny V:

Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Przedsięwzięcia:

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych Gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny, czyli występować z aktem oskarżenia bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora.

§ 5. ZASADY WYNAGRADZANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1) Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie za udział w pracach komisji, wynoszące za jedno posiedzenie:

- Przewodniczący – 10% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- Pozostali członkowie – 9% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

2) Ilość płatnych posiedzeń w ciągu roku nie może być większa niż 18;

3) Członek Komisji prowadzący dokumentację dotyczącą działalności Komisji otrzymuje ryczałt miesięczny za prowadzenie dokumentacji wynoszący 10% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;

4) Członek Komisji za udział w jednej rozprawie sądowej otrzymuje 4% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, które obejmuje zwrot kosztów podróży;

5) Członek Komisji za udział w jednym posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy, bądź grupy roboczej tego Zespołu, otrzymuje 3% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;

6) Członek Komisji z tytułu uczestnictwa w szkoleniu odbywającym się poza Pyskowicami otrzymuje 4% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

---

¹⁾ Moskalewicz J., Kiejna A., Wojtyniak B. (red.) "Kondycja psychiczna mieszkańców Polski"

UZASADNIENIE

Artykuł 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na radę gminy obowiązek uchwalania corocznie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Niniejszy program na 2018 rok został opracowany zgodnie z obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy.